ఆడవలసిన అబద్ధం

కె. కె. రావు

అతని పేరుతో మనకు ప్రసక్తిలేదు. అది చాలా సామాన్యమైన పేరు. ఆ పేరుగల వారు ఆంధ్రదేశములో అనేక మంది ఉంటారు. మాటవరసకు అతన్ని నేతి సుబ్బారావు అని పిలుద్దాం.

ప్రతివాడికీ జీవయాత్ర విశాలమైన తారు రోడ్ల మీద సుఖకరమైన మోటార్లలో ప్రారంభం కావటం అసంభవమే. కాని దారి అక్కడక్కడా అప్పుడప్పుడూ చదునుగా కనిపించక పోతే సామాన్య వ్యక్తికి పిచ్చి అయినా ఎత్తుతుంది, ఆత్మహత్య అయినా చేసుకుంటాడు.

సుబ్బారావు ఏ విధంగానూ అసామాన్య వ్యక్తికాదు. సామాన్యమానవుడు చెయ్యలేని పని అతనేదీ చెయ్యలేదు. అయినా అతని జీవయాత్ర ముళ్ళకంచెల మధ్య ప్రారంభమై భయంకరమైన ఊబిలోకి తీసుకుపోయింది అతన్ని. రెండు సంవత్సరాలపాటు అతనికి పూర్తిగా మతి చెడి పోయింది. ఇంకా రెండు నెల్లలో అతనికి మంచి రోజులు వస్తున్నవనగా అతను ఆత్మహత్యకూడా చేసుకో చూచాడు. అందులో కూడా విధి తనకు విరుద్ధంగానే నడవాలా అని అతను చింతించాడు. అతని ఆత్మహత్యా ప్రయత్నం జయప్రదం కాలేదు.

ఇంతకూ ఆరోజులన్నీ గడిచిపోయినై. ఇరవై మూడేళ్ళు వార్ధక్యం కాదు. అందరి చేతనూ గర్హించబడే భీమా కంపెనీ ఏజంటు పని ప్రారంభించి సుబ్బారావు నెలకు నూరు, నూటయాభై సంపాదనలో పడ్డాడు. అతని కిప్పుడేమీ కొరతలేదు. అతన్ని అందరూ ఎంతో దయతో చూస్తారు. లోపల ఏమనుకుంటారో ఈశ్వరుడి కెరుక. పైకి అతన్ని ఎవ్వరూ అసహ్యించుకున్నట్టు కనిపించరు.

ప్రపంచంలో ఇంతమంది గొప్పవాళ్ళున్నారు—కళోపాసకులు, శాస్త్రజ్ఞులు, ఉపన్యాసకులు, రచయితలు—వాళ్ళ జాబితాకు అంతులేదు. అను దినమూ అతనికి కనిపించేవారిలో సహంమంది పేర్లు ఏదో కారణంవల్ల ఆంధ్రదేశానికి బాగా పరిచయములైనవే. వారితో తనకు పరిచయం కలగటమే తనభాగ్యం అనుకునేవాడు సుబ్బారావు. అతని పేరెంత సామాన్యమైనదో అతనుకూడా అంత సామాన్యుడే కద! అతనిచేత గొప్పవారికింద గణింపబడే వారి కందరికీ ఏహ్యంగా గోచరించే ప్రపంచం సుబ్బారావుకు చాలా ఆనందమయంగా కనిపించింది. ఇరవై మూడు సంవత్సరాలపాటు అన్నివిధాల ప్రాపంచిక సుఖాలకూ దూరుడై ఉండిన సుబ్బారావు తాను చిట్టచివరకు ఈ ప్రపంచంలో సుఖపడటం భగవంతుడియొక్క దయవల్లననీ, ప్రపంచం తనకు చూపిన ఆదరం వల్లననీ నమ్మాడే కాని తన ప్రజ్ఞవల్లనని అనుకోలేదు. ఇంతకాలమూ తనప్రజ్ఞ ఏమి చెయ్యగలిగింది?

అతని కల్లా ఒక్కటేకోరిక—జరిగినదంతా స్మరణకైనా రాకూడదని. గతాన్ని అతను పూర్తిగా విసర్జించాడు; అందులో తనకేమీ మిగిలలేదు—కనీసం అతనట్లా భావించుకున్నాడు.

పూర్తిగా రెండు సంవత్సరాలపాటు సుబ్బారావు తన కష్టదశను మరిచి ఈ నూతన జీవితాన్ని ఆరంభించాడు. పాత స్నేహితుణ్ణి ఒక్కణ్ణి అయినా పోగొట్టుకోకుండా రోజూ

కొత్త స్నేహితులను సంపాదించుకుంటున్నందుకు అతను చాలా గర్వపడేవాడు. ఆ రోజు కారోజు అతని ఆర్జనకూడా జాస్తి అవుతున్నది. కొద్దిరోజుల క్రితమే అతను వెనక తీసుకొన్న రెండువేల పాలసీకాక మరొక మూడువేలకు మరొక పాలసీ తన కంపెనీలోనే తీసుకున్నాడు. అదికాక అతనిపేర బాంకులో ఒక వెయ్యిరూపాయల డిపాజిటుకూడా ఉన్నది. అతను ఎక్కువడబ్బు ఖర్చుపెట్టే మనిషికాడు. మంచి దుస్తులూ, మంచి ఆహారమూ, మంచి ఇల్లూ మించి అతను కోరిందేదీలేదు-ఒకటితప్ప మంచి భార్య! అతని సామాన్యతను సహించగల మంచిభార్య-అదీ అతను గాఢంగా కోరింది. అది అతనికి తీరనికోర్కె అయిపోయింది. అతనికి అందమనేది కూడా తెలియదు పాపం. అతని స్నేహితులలో గొప్ప చిత్రకారు డొకడున్నాడు, అతను మధ్యమధ్య ఏదృశ్యమో ఏస్త్రీనోచూసి, "ఆహా! ఏమి సౌందర్యం!" అనేవాడు. ఆ సౌందర్యం ఎక్కడ ఉందో, దాని స్వరూపమేమిటో గ్రహింతామని సుబ్బారావు విశ్వప్రయత్నం చేసి కూడా విఫలుడైనాడు. సుబ్బారావుకు సౌందర్య పిపాస కలిగింతామనే సదుద్దేశంతో ఆచిత్రకారుడు "నీకు అందంగా కనిపించే మొహాలు నాకు చూపిస్తూ ఉండు!" అన్నాడు సుబ్బారావుతో. సుబ్బారావు చూపించాడు. చిత్రకారుడు నిస్పృహుడైనాడు. కాని ఆచిత్రకారుడు ఒకపని చెయ్యవలిసింది. సుబ్బారావు కళ్ళకు అందంగా కనిపించిన మొహాల తాలూకు మనుష్యుల ప్రకృతి ఎటువంటిదో వివరించి ఉండవలిసింది. వారంతా సాధువులు. మంచివారికింద పరిగణింప బడదగినవారు!

సుబ్బారావు తనకు "ఆ కన్ను" లేదనే నిశ్చయానికి వచ్చాడు.

మరొక గాయకుడైన స్నేహితుడు సుబ్బారావుకు "ఆ చెవి" కూడా లేదని నిరూపించాడు. సుబ్బారావు దిగులు పడలేదు. తనను భగవంతు డట్లా సృష్టించాడు. అంతే!

"నాకు అందమైన భార్య అవసరంలేదు. నేనామె సౌందర్యం అనుభవించలేను. అప్పుడామెకు చాలా కష్టంగా ఉంటుంది. ఎన్నడూ ఎవరితోనూ పోట్లాడనిది, ఎప్పుడూ సంతోషంగా ఉండగలది, సులభంగా తృప్తిపడగలది, నన్ను చూసి అసహ్యపడనిది అయిన భార్య నాకు చాలు!" అనుకున్నాడు సుబ్బారావు. మరుక్షణం అతనికి తనకోరిక గొంతెమ్మ కోరిక మాదిరిగా కనిపించింది. ఎందుకంటే, రాజాధిరాజుకైనా అంతకన్నా ఎక్కువకోరిక ఉండనవసరంలేనట్టు కనపడ్డది. కాని అంతకన్న తక్కువ భార్యతో తనకు సుఖం ఉండదని అతను గ్రహించాడు.

"ఈ కోరిక తీరని కోరికే. పోనీ, యావజ్జీవమూ ఇట్లాగే బ్రహ్మచర్యంలో ఉంటాను. ఒక నేతి సుబ్బారావుకు ఒక్క తీరనికోరిక ఉండటం అసహజమా ఏమిటి?" అని అతను నిట్టూర్పు విడిచాడు. భార్యకోసరం వాంఛించటమే తను మానుకుందామనికూడా అతను ప్రయత్నం చేశాడు. కాని అతని ప్రయత్నం లేకుండానే అది సముద్ర తరంగం మాదిరిగా అతని మీద విరుచుకుపడేది.

అన్నివిధాలా తను అసమర్థుడు కావచ్చును. కాని తనలో ప్రేమించేశక్తి ఉన్నది. తన హృదయం ప్రేమతో నిండి పొర్లి కూడా పోతున్నది. తనకు ఆశక్తినిచ్చిన ప్రకృతి దాన్ని సద్వినియోగంచేసే అధికారంకూడా ఇచ్చింది. తను తనకు తగిన భార్యకోసం—తనప్రేమకు నిజంగా పాత్రురాలయే స్త్రీకోసం—ఎందుకు వెతకకూడదూ?

కాని అతను ఆ అన్వేషణ ఎన్నడూ ప్రారంభించలేదు. అతని ఆంతరంగిక స్నేహితులు ఒకరిద్దరు అతన్ని ప్రోత్సాహించారు కూడాను. కాని అతను భార్యకోసరం ప్రయత్నాలు ప్రారంభించలేదు. "ఇప్పుడు కాదు. నేనింకా గట్టి తీర్మానానికి రాలేకుండా ఉన్నాను," అని అతను తప్పించుకునేవాడు. అతను ఖయాళీమనిషి కాడని వారెరుగుదురు. అందుకని వారు అతని సందేహానికి కారణం ఉంటుందని నమ్మి ఊరుకున్నారు.

రోజులు గడిచినై.

ఒకనాడుదయం అయిదుగంటలకు అతను పక్కలో లేచి కూర్చున్నాడు. కిటికీలో నుంచి చక్కని చల్లగాలి వీస్తున్నది. కిటికీబయట ఉన్న ఒక చిన్నపూలమొక్క అతన్నిచూసి నవ్వింది.

"వసంతకాలం వచ్చింది!" అన్నది పూలమొక్క. "నాకోసరం కాదు!" అనుకుని సుబ్బారావు తల అడ్డంగా తిప్పాడు దీనంగా చిరునవ్వు నవ్వుతూ.

అతను లేచి కాలకృత్యాలు తీర్చుకుని స్నానం చేసేటప్పటికి అతనికి పనిచేస్తున్న కుర్రవాడు ఇల్లు చిమ్మి కాఫీ హోటలుకు వెళ్ళి అతనికి కావలసిన ఫలహారమూ, వస్తూ వస్తూ పోస్టాఫీసునుంచి ఉత్తరాలూ తెచ్చి బల్లమీద పెట్టాడు.

ఆనాడు అతనికి రెండేఉత్తరాలు వచ్చినై. ఒకటి భీమాకంపెనీనించి. ఆ ఉత్తరం చూసి సుబ్బారావు అమిత ఆశ్చర్యపడ్డాడు. కంపెనీవారు అతన్ని చాల రహస్యమైనటువంటి ఒక పనిమీద నియోగించారు. అంతకు పూర్వం ఎన్నడూ అటువంటిది అతనికి జరగలేదు; మనిషి చాలా కంగారుపడిపోయినాడు సంతోషంతో. ఆ కంగారులోనే రెండో ఉత్తరం తీసి చదవటం మొదలు పెట్టాడు.

" 'చిరంజీవి'....కంపెనీవారు ఇంతమంది ఏజంట్లలోనించి తన్నే ఎందుకు ఎన్నుకున్నారో....'నీకు చాలా ఆశ్చర్యం కలగవచ్చును'....అయితే తనతో కంపెనీవారు చాలా తృప్తి పడ్డారన్నమాట. లేకపోతే తనయందు వారికంత నమ్మకం....'మీ మామగారిని క్షమించలేక పోయినా ఆయన ఇప్పుడు చచ్చి స్వర్గాన' ఇది మంచి అవకాశం. ఈ దెబ్బతో తను కంపెనీవారు ఏ జిల్లాకో ఏజంటుగా పారేసినా ఆశ్చర్యం లేదు."

ఉత్తరమంతా పూర్తిచేసిన తరువాత తనకు అందులోని సారాంశం ఈషణ్మాత్రమైనా బోధపడలేదని సుబ్బారావు కనుక్కున్నాడు. అతను కాస్త మనస్సు నిలకడ చేసుకుని ఉత్తరం ఒక్కసారి పైనించి కిందికి చూశాడు. ఆదస్తూరి ఎవరిదీ? కింద దస్కతు చూశాడు. "వెంకటరమణయ్య" అని ఉంది. ఎవరీ వెంకటరమణయ్య?

జాగ్రత్తగా ఉత్తరం మొదట మొదలుపెట్టి తిరిగీ చదవటం మొదలుపెట్టాడు.

"చిరంజీవి నేతి సుబ్బారావును (ఫలాని) వెంకటరమణయ్య పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిగా ఆశీర్వదించి వ్రాయునది. ఈ ఉత్తరం చూసి నీకు చాలా ఆశ్చర్యం కలగవచ్చును. నీ మామగారు పదిసంవత్సరాల క్రితం చనిపోయినప్పటినించీ నీ భార్య అయిన సీతారామమ్మను నేను పెంచుతూ వచ్చినాను గనుక నేను నీకు మామగారి తుల్యుడను, తండ్రివంటివాణ్ణి. నాకు నీ మేలున్నూ, నీ భార్య మేలున్నూ తప్ప మరేమీ ఎక్కువకాదు. నీకు నీ మామగారు చాలా అపకారము చేసినమాట వాస్తవమే. కాని నీభార్య చాలా యోగ్యురాలు. పెంచిన మమకారం కావచ్చును. నాకు నా కుమార్తెకంటె ఉత్తమురాలు కనిపించదు. నీవు నీ మామగారిని క్షమించలేకపోయినప్పటికిన్నీ పిల్లదాని అమాయకత్వముచూసి దాన్ని నీ భార్యగా తిరిగీ స్వీకరించమని నేను నిన్ను పెద్దవాడనో చిన్నవాడనో ప్రార్థించుతున్నాను. మా సీత నాయందు ఎంత ప్రేమగల దయినప్పటికీ దాని మనస్సు భర్తమీదికి పోతున్నదని నాకు తెలియవచ్చినది. అది సహజమే. నేను మిమ్మల్నిద్దర్నీ కలపవలసిన బాధ్యతను గుర్తించినవాడనై, నీవు నా సలహాను అతిక్రమించవని నమ్ముతూ, పిల్లను తీసుకుని బయలుదేరుతున్నాను. రేపు ఉదయం తొమ్మిది గంటలకు మా కొరకు నిరీక్షించు చుండేది.

వెంకటరమణయ్య"

ఆ ఉత్తరంచూసి అతను అమిత ఆశ్చర్యపడ్డాడు. మరి రెండుసార్లు చదివి చూసినా ఆ మాటలన్నీ అక్కడే ఉన్నై. ఉత్తరం తనది అవునో కాదో అని కవరుమీద చిరునామా చూశాడు. ఉత్తరం తనదే. ఆ ఊళ్లోనే మరొక నేతి సుబ్బారావున్నమాట నిజమేకాని ఆయన ఇన్సూరెన్సు ఏజంటూ కాడూ, ఆయన డెబ్బయి అయిదేళ్లవాడు కూడానూ. ఈ ఉత్తరం ఆయనది కావటం అసంభవం. ఉత్తరం తనదే. అయితే?—

ఎనిమిదయింది. ఇంకోగంటలో వస్తారు

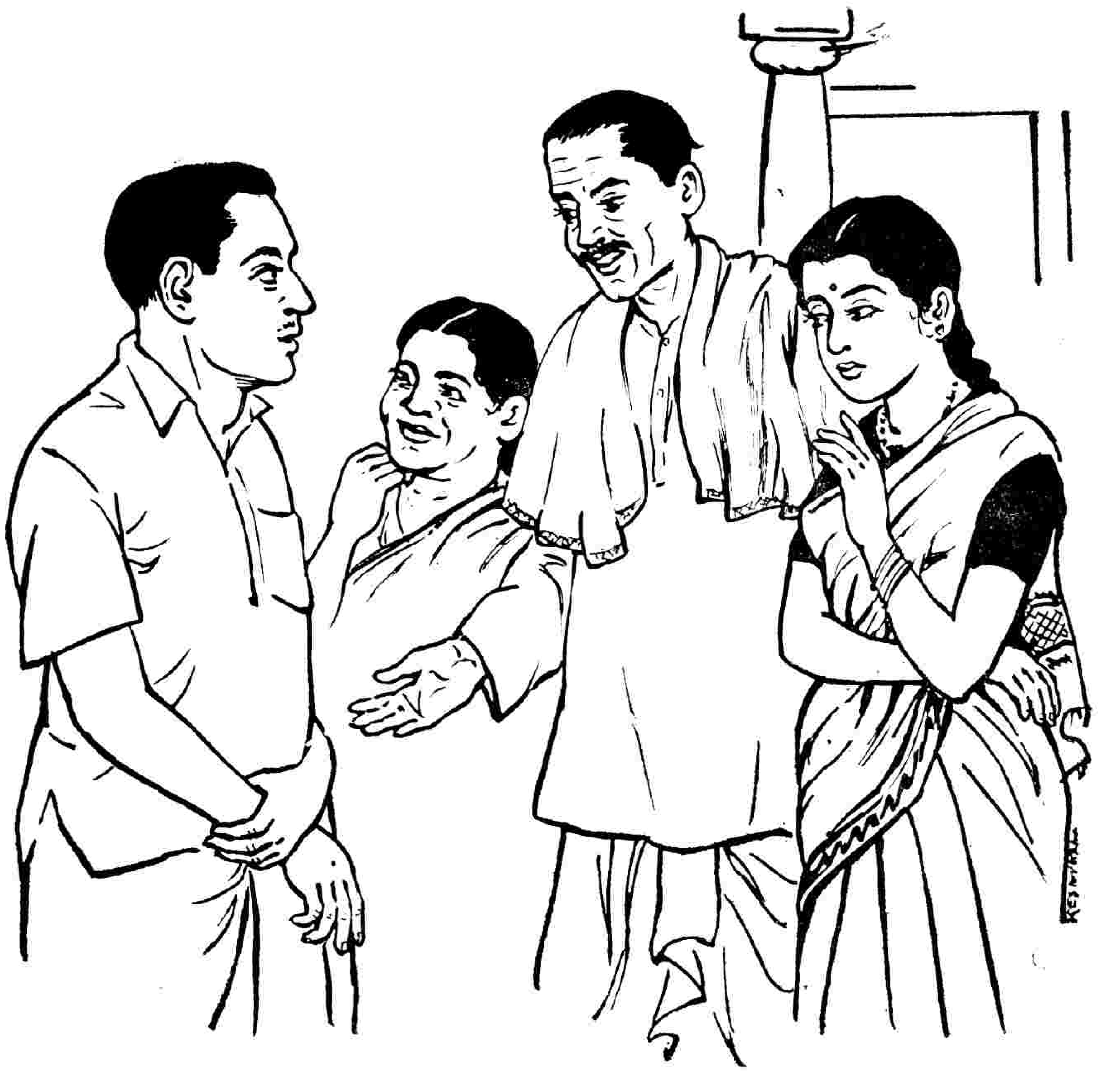

ఆ వెంకటరమణయ్యా, సీతారామమ్మ!— సామాన్యమైన పేరే.

సరిగా తొమ్మిదీ అయిదింటికి బండి వచ్చి సుబ్బారావింటిముం దాగింది. ఆ బండిలోనించి ఒక నలభై సంవత్సరాల వయస్సుగల ఒక పెద్దమనిషీ, అంతే వయస్సుగల ఒక వితంతువూ, ఒక ఇరవై సంవత్సరాల వయస్సుగల ఒక పిల్లా దిగారు; లోపలికి వచ్చారు.

సుబ్బారావు మర్యాదగా లేచి నుంచున్నాడు. అతనికి మాట్లాడటానికి ఏమీ కనిపించలేదు. అతనా ప్రయత్నం కూడా చెయ్యలేదు.

"నీ భార్యను నీకు వప్పగించాం నాయనా, మాపని ఐపోయింది. ఇక నీయిష్టం, ఆవిడ యిష్టం!" అన్నది వితంతువు.

వెంకటరమణయ్య—మరి ఆ పెద్ద మనిషి వెంకటరమణయ్యగారే అయిఉండాలి—సుబ్బారావును సమీపించి బలవంతాన దుఃఖం ఆపుకుంటున్నవాడల్లే "ఆ పిల్లమీద నాకున్న ప్రేమ నీకిప్పుడుండదు. పైగా నీ మామగారు చేసిన పాడుపని నిన్ను కొంత కలవర పెట్టి కూడా ఉండాలి. అందుచేత నీ భార్యమీద నీకు చప్పున ప్రేమ పుట్టకపోవచ్చును. కాని ఆ పిల్లను నీ చాతనయినంతవరకు దయతో చూస్తానని నాకు వాగ్దానం చెయ్యి. నీకోసం చాల రోజులనించీ తపిస్తున్నది. అది నేను అనవలిసినమాట కాకపోయినప్పటికీ, నీ భార్యను ఏలు, మాను. నేను నిన్ను నిర్బంధించలేను. కాని ఏకారణంచేతగాని దాని మనసు నొప్పించవద్దు. అది నాకోరిక" అని ఆ పెద్దమనిషి చెయ్యి చాచాడు.

సుబ్బారావు మారుమాట్లాడకుండా తన చెయ్యి అందించాడు. వెంకటరమణయ్యగారి దైన్యం తాత్కాలికంగా ఒక చిరునవ్వుతో కప్పబడినట్లయింది.

"నువు మంచివాడల్లే కనిపిస్తున్నావు నాయనా! జరిగిందంతా మరిచిపోగలిగితే నువూ నీ భార్యా చాలా సుఖపడతారని నాకు ధైర్యం ఉంది. సీత వెర్రిపని తలపెట్టిందనుకున్నాను. అది పొరపాటే!"

సుబ్బారావు అప్పటికీ ఏమీ మాట్లాడలేదు. అతని మొహం చాలా శాంతంగా ఉంది కాని

అతని మనస్సు అదివర కెన్నడూ ఆలోచించనంత వేగంతో ఆలోచిస్తున్నది. ఇక ఆ వెంకటరమణయ్యగారూ, ఆ వితంతువూ వెళ్ళిపోతారు. ఆపిల్ల-ఎంత అందమైన మొహం!-ఆ పిల్లా తనూ అయిపోతారు. అప్పుడు తను ఆమెతో మాట్లాడక తప్పదు. ఏం మాట్లాడాలి? ఎట్లా మాట్లాడాలి?

"ఇక మేం వెళ్ళివస్తాం అబ్బాయి" అన్నాడు వెంకట రమణయ్య. ఆయన పెంపుడుకూతురు వంకతిరిగి, "నీ కోరిక నెరనేర్చాను తల్లీ. నువ్వూ నీ భర్తా తరచువచ్చిపోతూంటే నేను సంతోషిస్తాను. నిన్ను భగవంతుడు సుఖపెడతాడు" అన్నాడు. ఆ పిల్ల చెంగు అడ్డంపెట్టుకుని ఏడవటం మొదలు పెట్టింది. వెంకటరమణయ్య మొహం చూస్తే సుబ్బారావుకు జాలివేసింది.

చిట్టచివరకు వెంకటరమణయ్యా, వితంతువూ వెళ్ళిపోయినారు. సుబ్బారావు గుండె గుబుక్కు మన్నది.

సీతారామమ్మ దుఃఖం దిగమింగి కళ్ళు తుడుచుకుంటూ ఒక్కసారి అతనివంక చూసింది. అతను ఆమె వంకనే చూస్తూ నిలబడ్డాడు. ఆమె కళ్ళనలపటం పూర్తిచేసి పరధ్యానంగా వాకిలివంక చూస్తూ తన ట్రంకు పెట్టెమీద ఆసీనురాలయింది. అతనుకూడా కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. అతని కళ్ళు ఆమె మొహంమీదే ఉన్నై.

"ఎంత అందమైన మొహం!" అనుకున్నాడు సుబ్బారావు. "ఎంత అందమైన కళ్ళు!" ఏమిలాభం—తను అందం అనుకునేది నిజంగా అందం కానప్పుడు? ఎవడికి కావాలి అందం—అసలు అందం?" అనుకున్నాడతను మళ్ళీ—కొంచెం కోపంగా. ఇదే అందం! ఇదే చక్కదనం—వందమంది ఇంకోటి చెప్పినా సరే!

అతని ఆలోచన యావత్తూ చిందరవందర అయేటట్టు సీత పెద్ద నిట్టూర్పు విడిచింది. ఆమె వెంకటరమణయ్యను గురించి విచారిస్తున్నదని కనిపెట్టి అతను "చాలా మంచివాడు పాపం!" అన్నాడు.

ఆమె మొహానికి ఒక్క వెలుగు వచ్చింది. ఆమె చప్పున తన విప్పారిన మొహం అతని వైపు తిప్పి "మా నాన్నకాదూ?" అన్నది.

సుబ్బారావు అవునని తల ఊపాడు. ఆ తరవాత సీత తన తండ్రిని గురించి ఆలోచించటం కొంత తగ్గించి సుబ్బారావును గమనించటం మొదలు పెట్టింది.

"మీరుకూడా మంచివారే పాపం. నా మొహం చూడటానికైనా ఒప్పుకుంటా రనుకోలేదు. మానాన్న—మా అసలు నాన్న—చేసిన వెధవ పనికి."

ఆ తరవాత కాస్సేపు ఇద్దరూ మౌనంగా ఉన్నారు.

"అయితే నీ పేరు—సీతారామమ్మా?" అన్నాడతను.

"నా పేరు మరిచి పోయినారా?" అన్నదామె నవ్వుతూ. "నేను మీ పేరు మరిచి పోలేదు.... నన్నెవ్వరూ అంత పొడుగున పిలవరు. సీత అని పిలుస్తారు.... నేను మిమ్మల్ని చివరిసారి చూచినప్పుడు నాకు ఏడు, కాదు ఆరేళ్ళు. మీ రప్పు డెట్లా ఉండేవారో కూడా నాకింకా కళ్ళకు కట్టిన ట్టుంటుంది."

"నేను మారానా?"

"మారలేదా?"

"నీకిప్పుడు నే నెవరో పరాయివాడల్లే కనిపించటం లేదూ."

"మీ రింకా అట్లాగే ఉంటారని అనుకున్నానా ఏమిటి? మారి ఉంటారని నే నెట్లాగో అనుకున్నాను. మీ రిన్ని సంవత్సరాలనించీ నన్ను ఒక్కసారి అయినా తలవలేదా?"

"నువ్వు నన్ను అట్లా అడిగి లాభంలేదు. నాకు ఈ రెండు మూడు సంవత్సరాలనించీ జరుగుతున్న విషయాలే జ్ఞాపకం ఉన్నై. కాని అంతకు పూర్వం ఏం జరిగిందో ఏమీ జ్ఞాపకం లేదు."

"నిజంగానా?" అన్నది సీత ఆశ్చర్యంతో. "అయితే మీకు మానాన్న నాలుగేళ్ళ వయస్సు గల వెధవ పిల్లను పెళ్ళి చెయ్యటంకూడా జ్ఞాపకంలేదా?"

"అట్లా అడిగి లాభం లేదన్నాను కాదూ? నేను పరాయివాణ్ణనుకొని జరిగిందంతాచెప్పు."

"చెప్పేటందు కేముంది? నన్ను కని మా అమ్మ చచ్చిపోయింది. మా నాన్న వ్యాజ్యాలకోసరం ఆస్తి యావత్తూ తగలపెట్టి చివరకు నామూడో యేట నన్నొక ముసలివాడికిచ్చి పెళ్ళి చేసి ఆయన పంచను పడి ఉన్నాడు. ఆ ముసలివాడు ఒక్క సంవత్సరంలోగా చచ్చిపోయినాడు. మానాన్న కా కాస్త అండా పోయింది. దూరదేశంవెళ్ళి నన్ను మరొకరికిచ్చి పెళ్ళిచేసి మళ్ళీ యెవరి అండనన్నా చేరుదామని ఆయనకు దుర్బుద్ధి పుట్టింది. వూరిలో మీనాన్నగారు తగిలారు. అప్పటికి మీకు ఏడెనిమిదేళ్ళనుకుంటాను. మానాన్న మీనాన్నగారిని యెట్లాగో ఒప్పించాడు మనిద్దరికీ పెళ్ళి జరపడం విషయమై, మీ నాన్నగారికి మా నాన్న చెప్పిన జోస్యంలో గురి కలిగి తనకు మారకం సమీపించిందని నమ్మి అట్లా చేశారు. ఆ తరవాత ఒకటి రెండు సంవత్సరాలు గడిచిన్నై. ఈలోపుగా మీ నాన్నగారికి విజయనగరం ఆస్థానంలో పనికుదిరింది. అక్కడే నా మొదటి పెళ్ళి సంగతి బయటపడ్డది. అప్పుడు మీరూ, మీ నాన్నగారూ మాయింటికి ప్రయాణమై వచ్చారు. మానాన్నను అనవలసిన మాటలన్నీ అని తెగతెంపులు చెప్పి వెళ్ళిపోయినారు. నే నదే మిమ్మల్ని కిందటిసారి చూడటం.

"ఆ తరవాత మానాన్న కొద్దికాలానికే చనిపోయినాడు-వీధిలో నన్నప్పుడు మా యీ నాన్న దగ్గిరికి తీసి పెంచటం మొదలుపెట్టాడు. ఆయనకు పాపం పిల్లలు లేరు. నన్ను తన కూతురికన్న ప్రాణంగా పెంచాడు. పెద్ద దాన్ని చేశాడు. ఉన్నంతలో నా కేలోపం లేకుండా చూశాడు. ఆయన నా కెంత తండ్రిమాదిరిగా అయిపోయినాడంటే ఆయనకు నే నిప్పుడు కృతజ్ఞురాలినిగా ఉందామని ప్రయత్నంకూడా చెయ్యలేను. మీ కర్థమౌతుందనుకుంటాను."

సుబ్బారావు తల ఊపాడు.

"నాకు మళ్ళీ పెళ్ళిచేస్తానన్నాడు మానాన్న-ఈనాన్న. నేను ఒప్పుకోలేదు. నాసాటి వాళ్ళంతా వారివారి భర్తలతో చక్కగా కాపరం చేస్తూ పతివ్రతాధర్మం నెరవేరుస్తున్నారు. నేను మాత్రం ఎందుకు చెయ్యరాదు? ఎప్పుడో

మానాన్న నా కొక అవాచ్యమైన పెళ్ళి చేశాడు కనుక నేను ఆ ధర్మానికి దూరం ఎందుకై పోవాలి? వయస్సు వచ్చిన తరవాత నేను మరొక భర్తను ఏరుకుని ఆయనతో కాపరం చేస్తే అందులో గొప్ప ఏముందీ? ఆపని ఎవతె అయినా చెయ్యగలదు. పైగా ఇప్పటికాలపు పెళ్ళిచేసుకుని పతివ్రతా ధర్మం అంటే అంతా నవ్వుతారు. మొగుడికన్న మొగుడి స్నేహితులను ఎక్కువగా చూడటం ఇప్పటి ఫాషనల్లే ఉంది. నాకది రుచించదు.

"నీ భర్త నిన్ను ఏలకపోతేనో?" అని మానాన్న నన్ను భయపెట్టేవాడు. పతివ్రతా ధర్మానికి అవేవీ అడ్డంరావు. నేను నాభర్త వాకిలి కుక్కగా ఉండి అయినా నాధర్మం నేను నెరవేర్చగలనని సమాధానం చెప్పాను.

"నేను తెలియనితనంచేత మాట్లాడుతున్నానని మానాన్న చాలాకాలం సందేహించాడు. ఆ తరవాత నా మొండిపట్టు నేను వదలనని గ్రహించి మీకోసం వెతికించటం మొదలుపెట్టాడు. నేను చెప్పగల విషయాలు బహు కొద్ది. నాకు మీ నాన్నగారి పేరుకూడా జ్ఞాపకం లేకపోయింది. మానాన్న వూరిలోనూ విజయనగరంలోనూ కొంతకాలం విచారించిన తరువాత మీ ఆచూకీ దొరికింది. తరవాత మీరు ఎక్కడెక్కడ ఎప్పుడెప్పుడున్నారో క్రమంగా అంతా ఆరా తీశాడు, మానాన్న. మీ సంగతి తెలిసిన తరువాత నేను మిమ్మల్ని చూడాలని ముళ్ళమీద ఉండసాగాను. అందుచేతనే మానాన్న, మీకు అంత అవ్యవధిగా ఉత్తరం రాసి బయలుదేరాం. మానాన్న,పాపం, నా మనసు బాగా కనిపెట్టగలడు."

సుబ్బారావు కొంతసేపు మౌనంగా ఉండి, "నీపతివ్రతా ధర్మం చాలా చిత్రంగా ఉంది. నాకు ఆ పతివ్రతా ధర్మంలో ఎక్కువ నమ్మకం లేదు." అన్నాడు.

"మానాన్నకూ లేదు. నా కున్నది!"

ఆమాటకు అప్పీలే లేదు.

"మీరు నిజంగా చెప్పండి. ఈ విషయాలేవీ మీకు జ్ఞాపకంలేవా?"

"నువ్వు జ్ఞాపకం చేస్తుంటే నాకు ఒక్కొక్కటే లీలగా జ్ఞాపకం వస్తున్నట్టున్నది."

"మీరెట్లా మరిచిపోయినారో నేను ఊహించకుండా వున్నాను."

"అయినా ఒకటి జరిగిందిలే. మూడునాలుగేళ్ళ కిందట నా కొక పెద్దజబ్బుచేసి ఆజబ్బులో మతిపోయింది. వెనకటివి బాగాజ్ఞాపకం రావు."

పదిగంటలకు పనిచేసే కుర్రవాడు వచ్చి వారి సంభాషణకు అంతరాయం కలిగించాడు.

"హోటలునించి భోజనం ఇద్దరికి తీసుకురారా!" అన్నాడు సుబ్బారావు వాడితో.

వాడు చాలాసేపు సీతవంక చూస్తూ నిలబడి మాట వినిపించుకోక చివరకు చివాట్లు తిని టిఫినుకారీయరు తీసుకుని వెళ్ళాడు.

"సాయంకాలంనించీ నేనే వంటచేస్తాను. నాకు ఇంటిపనులు చెయ్యటం చాల సరదా" అన్నది సీత.

ఇంట్లో ఆడది తిరుగుతుంటే అదొక శోభగా ఉంది. తన కోరిక భగవంతు డీవిధంగా తీర్చదలచు కున్నాడా? అతని కామాట అనుకుని ఏం తృప్తి? ఇప్పుడీసీతను ఏం చెయ్యాలి? మారు మాట్లాడకుండా స్వీకరించాలా? అందువల్ల తనకు చాలా సుఖం చేకూరేటట్టే కనిపిస్తున్నది. దానికి త నెట్లా అర్హుడవుతాడు? ఆమె తనమీద చూపిస్తున్న ఆపేక్ష తను ఆమె భర్త అనే నమ్మకంతోనే. నేను నీ భర్తను కాను అని చెప్పితే ఈ సీతే తనవంక ఎట్లా చూస్తుంది?

ఇటువంటి క్లిష్టపరిస్థితులు తనకే వస్తవా, లేక అందరికీ ఇంతేనా?

ఎంత విచారించినా ఓర్పుతో రాగలదానికి ఎదురుచూడటం తప్ప గత్యంతరం కనిపించలేదు.

మనిషిని కనిపెట్టి ఉండటంలో సీత ఎంత నేర్పరి! తన అవసరాలన్నీ చెప్పకుండానే అట్లా గ్రహించి తనకు పరిచర్య చేసే మనిషి తన కెన్నడూ ఉండి ఉండలేదు. అటువంటి భార్యే ఉంటే కొంప భూలోకస్వర్గం అనిపించదా?

తనను చూసి సంతోషంగా ఉండకుండా ఉండలేదు. తన చూపు ఆమె చూపుతో కలిసినప్పుడల్లా తప్పక నవ్వుతుంది. తనకు కించిత్తు అసంతృప్తిగాని, కష్టంగాని కలిగినట్లు కనిపిస్తే చాలా ఆదుర్దాపడుతుంది.

అదంతా ప్రేమా?

పతివ్రతాత్వమా, కొంపతీసి!

అందరు భార్యలూ — పాతివ్రత్యంలో నమ్మకం ఉన్న భార్యలు—భర్తలను ఇట్లాగే చూస్తున్నారా? చూస్తే ఆ భర్తలంతా తన మాదిరిగా సంతృప్తి చెందుతున్నారా భార్యలతో? అనుమానాస్పదం.

ఇది పతివ్రతాత్వం కాదు, ప్రేమే! ఐతే ఏమీ ఎరగని తనను సీత ఎప్పుడు ఏ కారణం చేత ప్రేమించటం మొదలు పెట్టినట్టు!

సీత అతనికి అర్థంకాలేదు.

ఆమెమీద మాత్రం అతనికి ఆ క్షణానికాక్షణం ప్రేమ పుట్టుకురావటం మొదలుపెట్టింది. ఒకటి రెండు రోజుల్లోనే అది పెద్ద ప్రవాహమై ఉండును- అడుగడుగుకూ అతన్ని ఇటువంటి సంశయాలు బాధించకపోతే.

ఏమిటి తన ప్రారబ్ధం? తన కోరిక ఎంత నైపుణ్యంతో తీర్చాలో అంత నైపుణ్యంతో తీర్చాడు భగవంతుడు. అతనికి భార్యామీద మనస్సుపోయినా ఇప్పుడతను ఏ చిన్నపిల్లనో చేసుకోవటంఅసంభవం. పెద్దపిల్లనుచేసుకుంటే ఆ పిల్ల అన్నివిధాలా తను కోరిన రకంకాదని అనుమానం. (పెద్ద అయిన తరువాత పెళ్ళిళ్ళు చేసుకునేవాళ్ళూ, పునర్వివాహం చేసుకునే వితంతువులూ ఎట్లా అయినా కాస్త గడుసుగా ఉండరూ?) తన కోరిక ఎంత గొంతెమ్మ కోరికో అది తీరేవరకూ తెలిసిరాలేదు. ఇప్పుడు?

ఒకసారి పనిపెట్టుకుని ఈ విషయం సీతతో తర్కించాడు.

"సీతా, నీకు నా మీద ఎంత అభిమానం?"

"మీకు నిజంగా నమ్మకముందా?" అంది సీత నవ్వుతూ.

"నాకు కళ్ళూ చెవులూ, లేవా? అయితే నా కొకటే ఆశ్చర్యం."

"ఏమిటది?"

"ఎందుకు నీకా అభిమానం నన్ను చూస్తే."

"చేసుకున్న భర్తగారు కాదూ?" అని సిగ్గు పడ్డ దానల్లే సీత తల వంచుకుంది.

అతని మనస్సు చివుక్కుమన్నది.

ఆ తరవాత ఎన్నిసార్లడిగినా సీత అక్కడి దాకా వచ్చి ఆగిపోయ్యేది.

మూడురోజులు గడిచినై. సీతను ఏం చెయ్యాలో అతనికి తెలియనేలేదు. అతను ఆమెకు గజం దగ్గిరిగా కూడా వెళ్ళకుండా ఈ మూడు రోజులూ గడిపాడు. ఆమె అందుకు చింతించినట్టు కనపడలేదు. కాని తను ఏ క్షణం చేతులు చాస్తే ఆ క్షణం ఆమె తన దగ్గిరికి పరిగెత్తుకొని వస్తుందని అతనికి నమ్మకమే. ఆమె కళ్ళలో ఒక్కొక్కసారి అంత అనురాగం కనిపించేది. అంతా తన భర్తమీద!

కంపెనీవారి దగ్గిర నుంచి ఉత్తరం వచ్చి మూడురోజు లయింది. ఆ విషయం అతను తగిన చర్య తీసుకోనే లేదు. నాలుగోనాడు ఉదయం ఆ పనిమీదే బయలుదేరాడు. అతను భోజనానికి వచ్చేసరికి ఒంటిగంట కావచ్చింది.

అతనికోసం నిరీక్షిస్తున్న మనిషిమాదిరిగా సీత నవ్వుతూ ఎదురువచ్చి అతను విప్పిన కోటూ, చొక్కా తీసుకుంటూ "ఇంత ఆలస్యమైందేమండి? పాపం, పొద్దున కాఫీ హోటల్లో తిన్నతిండేనా?" అన్నది.

అతను వినిపించుకోలేదు. అతని భోగట్టా ఫలితాలు మహా భయంకరముగా పరిణమించే టట్టు కనపడుతున్నై. ఇద్దరు ముగ్గురు పెద్దలకు జైలుప్రాప్తి కలిగేటట్టు కనపడుతున్నది. కొన్ని విచిత్రములైన విషయాలు బయటపడినై. మరి కొన్ని త్వరలో బయటపడ నున్నై. సుబ్బారావు మనస్సింకా ఆ విషయాలమీదనే ఉంది.

సీత అతను తన్ను గమనించకపోవటం చూసి, యింత మొహం చేసుకున్నది. అతను పరధ్యానంగా స్నానానికి వెళ్ళాడు. భోజనానికి వచ్చినప్పుడు కూడా అతని మనస్సెక్కడో ఉన్నది.

అతను భోజనంచేస్తూ అకస్మాత్తుగా తల ఎత్తి "ఈ కూర ఎంత బాగాకుదిరిందీ!" అన్నాడు.

సీత మామూలు అలవాటుచొప్పున నవ్వినట్టు నవ్వలేదు. ఏ మాత్రమో తడిగా ఉన్నట్టు కనిపించే కళ్ళు అతనివైపు త్రిప్పి మళ్ళీ నేలవంక చూస్తూ ఊరుకుంది. ఆమె కింది పెదవి ఏమాత్రమో వణకుతూ ఒక్కసారి ఆమె పై పలువరుస కిందికి వెళ్ళి వచ్చింది.

"సీతా!" అన్నాడు సుబ్బారావు ఆదుర్దాగా.

ఈ సారి సీత తలయెత్తినప్పుడు ఆమె కళ్ళు స్పష్టంగా తడితో మెరుస్తున్నై.

"ఏమిటది? ఎందుకట్లా ఉన్నావు?" అన్నాడతను ఆదుర్దాగా.

"నే నెట్లా ఉన్నాను? మీకే ఎందుకో నామీద కోపం వచ్చింది. నేను ముందు భోంచేశానో ఏమో! ఇక ఎప్పుడూ భోంచెయ్యను లెండి!" అన్నది సీత.

సుబ్బారావు పొంగిపోయినాడు.ఆ క్షణంలో అతను ఆ ఎంగిలి చేత్తోనే లేచి వచ్చి ఆమెను గట్టిగా కౌగలించుకొని ఎందుకు ముద్దుపెట్టుకో లేదో అతనికే తెలియదు ఈ నాటికీ. ఇది ప్రేమే! ఇది చాదస్తం కాదు. ఐతే తనకంటే ముందు భోంచెయ్యదు.

అతను మృదువుగా "నే నేదో ఆలోచిస్తున్నాను. నాకు నీ మీద కోపం వచ్చిందని ఎందుకు నీ కింత అనుమానం?" అన్నాడు. అతని మొఖం కూడా సంతోషముతో వికసించింది. "నా విషయమై నీ కంత ఆరాటం ఎందుకు సీతా!"

సీత జంకుతూ సమాధానం చెప్పింది.

"ఎందుకట్లా అడుగుతారు? నేను మీ భార్యను కాదూ!"

అతనికి మొహాన చిరునవ్వు తుడిచేసినట్టు మాయమయింది. అతను మౌనంగా తలవంచుకొని భోజనం పూర్తిచేశాడు.

అతనివెంట ఆమెకూడా వచ్చింది గదిలోకి.

"నేను అజ్ఞానురాలిని. నా వల్ల తప్పు లుంటే క్షమించండి. నాకు మీరు సంతోషంగా లేకపోతే చాలా కష్టంగా ఉంటుంది. నేను మీకు ఎట్లాగో ఉత్సాహభంగం చేశాను. నాకు చాలా కష్టంగా వుంది."పైన మాట్లాడలేక సీత చీరెకొంగుతో కళ్ళు తుడుచుకోసాగింది.

చప్పున సుబ్బారావుకు వెంకటరమణయ్య స్ఫురణకు వచ్చాడు. తరువాత ఆయన చివర చెప్పిన మాటలు అతని చెవిలో మోగినై. ఆయనవద్దన్న ఒక్కపనీ చేస్తున్నాడు తను. ఆమెను హింసిస్తున్నాడు. ఆమె తన భర్తను ప్రేమించింది కనుక తను ఆమెను హింసించాలా? ఆమె తనకు చూపుతున్న ప్రేమకూ, చేస్తున్న సేవకూ ఇదా బహుమతి?

"చూడు, సీతా. నన్ను నాలుగురోజుల పాటు గమనించకు. నే నిప్పుడొక పనిలో మునిగియున్నాను. నేను పరధ్యానంగావున్నా, చిరాకుగావున్నా తప్పు నీమీద వేసుకోకు. సరేనా? నాకు నీమీద ఏ కారణంచేతా కోపం

రాదని నమ్ము. అంతకన్న ఇప్పుడేమీ చెప్ప లేను. నువ్విట్లా అనవసరంగా చింతించటం నాకు చాలా కష్టంగా వుంది," అని అతను డ్రెస్సువేసుకుని బయటికి వెళ్ళిపోయినాడు.

సుబ్బారావుచేసిన భోగట్టా అతనికి వారం రోజులు పట్టింది. ఆ తరువాత ఆ పనిమీద నుంచి అతన్ని తప్పించి చెయ్యవలసినదంతా కంపెనీవారే చేశారు. ఆ వివరాలన్నీ పత్రికలలో కాలక్రమాన ప్రకటించబడినై.

ఒక్కసారిగానే తన జీవితంలో అడుగు పెట్టిన రెండు సమస్యలలోనూ ఒకటి తృప్తికరంగా ఒక ఒడ్డుచేర్చి రెండవ దానివైపు తిరిగాడు సుబ్బారావు.

నిజానికి వెయ్యిమందిలో తొమ్మిదివందల తొంభై తొమ్మిది పై చిల్లరకు ఇది సమస్యే కాదు. తను చెయ్యవలసినదంతా ఏమిటంటే మారు మాట్లాడకుండా సీతను స్వీకరించటం. అందులో తప్పేమీలేదు. పైగా అది ఉభయులకూ చాలా తృప్తికర మైనటువంటి ఏర్పాటు కూడానూ! కాని—

అక్కడే సుబ్బారావుకు చిక్కువచ్చింది. అట్లాచేసి సుబ్బారావు సీతతో నిజమైన సుఖం ఒక్కక్షణం అనుభవించలేదు. ఆమెకు తన మీద ప్రేమ ఉన్నదని సంపూర్ణంగా విశ్వసించటానికి తనకు ఎంతమాత్రమూ ఆధారం చిక్కలేదు—చిక్కేటట్టులేదు. అతనికి ఆ నాటి కానాడు ఆమెమీద ప్రేమ ఎంత ధ్రువం అవుతున్నాదో ఆమె తనను ప్రేమించటం నిరూపణ కావటం అంతా అనుమానాస్పదం అవుతున్నది. "నేను నీ భార్యను కానా? నువు నా భర్తవు కావా?" అనే వాదన సీత మొండితనంవల్ల చెయ్యటంలేదు. ఆమె కంతకన్న ఆధారం లేదు. పాపం ఏం చేస్తుంది?

పిచ్చి సీత! అమాయకురాలు! ఆమెను తన ఇంట ఒక్కక్షణం ఉంచుకునే అర్హత తనకు లేదు. అతను ఒక తీర్మానానికి వచ్చాడు.

సీతకూడా ఒక తీర్మానానికి వచ్చినట్టే కనపడ్డది. ఆ రాత్రి భోజనానంతరం అతను వెన్నెలషికారు వెళ్ళి చాలా ఆలస్యంగా తిరిగి వచ్చాడు. సీత గదిలో—వారు వేరు వేరు గదుల్లో శయనిస్తున్నారు—దీపం తగ్గించి ఉన్నది. సీత అతని కాలిచప్పుడు విని లేచి కూర్చున్నది. అతను గమనించని వాడల్లే వెళ్ళి తనగదిలో పడుకున్నాడు.

అయిదునిమిషాలలో ఆమె మెల్లిగా అతని గదిలోకి వచ్చింది. అతను నిద్ర పోతున్నట్టు నటించాడు. ఆమె అతని మీద చెయ్యివేసింది. అది ప్రథమస్పర్శ. అతనిశరీరం జల్లుమన్నది. పక్కలో లేచి కూచున్నాడు.

"నామూలకంగా మీరేదో బాధపడుతున్నారు, ఉండండి! నేను మిమ్మలిని దెప్పటం లేదు. నేను మిమ్మల్ని సుఖపెడదామని వచ్చాను. అది నా చేత కాలేదని తెలుసుకున్నాను. నన్ను మా నాన్నగారి దగ్గిరికి పంపించండి. ఒకప్పుడు భయపడ్డాను, నన్ను మీరు చాల చులకనగా చూస్తారని. ఈ విధంగా నన్ను గురించి మీరు లోలోపల విచారిస్తారని నాకు తెలియదు. మీ కష్టంయేమిటో నాకు స్పష్టంగా చెప్పండి, నా శరీరం అమ్మి తీర్చుతాను. మీరు పైకి నాతో మంచిగా ఉంటూ లోపల బాధపడుతుంటే నా గుండె పగిలిపోతున్నది. నే నేదో పాడుఘడియలో ఇక్కడడుగు పెట్టాను" అన్నది సీత.

తను పాడు ఘడియలో అడుగు పెట్టిందా? ఆ క్షణంనుంచీ తను ఎంత సుఖం అనుభవిస్తాడో ఆమె కేమి తెలుసును? ప్రేమించటం ఎంత సుఖకరమైన విషయమో ప్రేమించ బడటం అంత బాధాకరం. అతను ప్రేమిస్తున్నాడే కాని ప్రేమించ బడుతున్నాడనే నమ్మకం లేదు. దానికే అతని ఆ ఆరాటం యావత్తూనూ. ప్రేమించి ప్రేమించబడని వాడికి తెలుస్తుంది ప్రేమించడం ఎంతకష్టంతో కూడుకున్న విషయమో.

"నువు నన్ను ప్రేమించాననుకుంటున్నావు సీతా. అది పొరబాటు. నువు పాతివ్రత్య ధర్మ ప్రకారం నీ భర్తను ప్రేమిస్తున్నావు. అది నాకేం తృప్తి.? నీ భర్తనైనా ఫలాని కారణం వల్ల ప్రేమించకుండా నీ భర్తగనక ప్రేమించావు."

"మీరు చెప్పేది నా కర్థం కావటంలేదు. మీరు నా భర్త అయినప్పుడు నేను నా భర్తను ప్రేమించటం మిమ్మల్ని ప్రేమించటం కాదా?"

"నేను నీ భర్తను కా ననుకో!"

"ఎందుకు కారూ?" సీత కొద్దిగా పాలిపోయింది.

అతను మాట్లాడుతూ సీత మొహంవంక చూడలేక పోయినాడు.

"నేను అబద్ధం ఆడాను. నా కెన్నడూ మతిచెడలేదు. నాకు చిన్నతనం నుంచీ జరిగిన విషయాలన్నీ బాగా జ్ఞాపకం ఉన్నై. మనం—మనం భార్యాభర్తలం కాము!"

సీత ఈ సారి పూర్తిగా పాలిపోయింది. ఆమె నిలవటానికి కూడా సత్తువలేక అతని మంచం మీద ఒక మూలకూర్చుంది.

ఇద్దరూ చాలాసేపు మౌనంగా ఉన్నారు.

"ఇక నీ కిక్కడ ఒక్కక్షణం గడపటం కూడా చాలాకష్టమను కుంటాను. ఏమిటి కర్తవ్యం?" అన్నాడు సుబ్బారావు.

ఆమె చెప్పిన సమాధానం రహస్యం మాదిరిగా ఉంది.

"నా కేమీ తెలియదు. మా నాన్నగారింటికి పోవాలి. ఇంకేముందీ....ఎంత జాగర్తగా విచారించాడు మానాన్న! పొరపాటు ఎట్లా జరిగి ఉంటుంది?"

"ఎట్లా జరిగినా జరిగిఉంటుంది. ఆంధ్ర దేశంనిండా నేతి సుబ్బారావులే. ఈ ఊళ్లోనే మరొక నేతి సుబ్బారావున్నాడు. ఈ చుట్టు పక్కల గ్రామాల్లో కనీసం నలుగురు నేతి సుబ్బారావు లున్నారు—నే నెరిగినంతవరకు."

మళ్ళీ కాస్సేపు ఇద్దరూ మాట్లాడలేదు.

"మీ రెంత మంచివారు! మరొకరయితే నన్ను మొదటిరోజునే వంచించి ఉందురు. మీ రెప్పుడు నన్ను దగ్గిర కూర్చోపెట్టు కుంటారు, ఎప్పుడు ముద్దుపెట్టుకుంటారు అని ఉండేది నాకు. మీరు దూరందూరంగా ఉన్నారని నాకు చాలా కష్టంగా ఉండేది. కాని నేను ఏమీ అడగలేదు. ఒకసారి వితంతువును, నా కట్లా అడగటానికి అర్హత ఏముందీ?"

సుబ్బారావు కళ్ళవెంట నీళ్లు తిరిగినై.

"నేను మంచివాణ్ణయితే నిన్ను ఒక్క క్షణం ఈ ఇంట్లో ఉండనిచ్చేవాణ్ణా! నా గదిలో

నువు అడుగుపెట్టగానే గది కెంత శోభ వచ్చిందంటే నిన్ను తిరిగి పంపివెయ్యటం నాకు అసంభవం అయింది. నేను వట్టి స్వార్థపరుణ్ణి. నేను మామూలు పెద్దమనిషినైనా కాను!"

అతను గడియారం చూసి "ఇంకా మెయిలుకు అరగంట వ్యవధి ఉంది. బయలుదేరుతావా'' అన్నాడు.

''బయలుదేరుతాను.''

''నువ్వు వెళ్ళినతరువాత ఈ ఇల్లు స్మశానం మాదిరిగా ఉంటుంది-కొంత కాలంపాటు'' అన్నాడతను చుట్టూ చూస్తూ.

ఆమెకూడా చుట్టూ కలయచూసి "ఈ ఇంట్లోఉన్న ప్రతివస్తువునూ ప్రేమించటం నేర్చుకున్నాను. నాకూ కొంతకాలం పాటు ఇదంతా మరుపురాదు" అన్నది.

"ఇకలే!నీబట్టలూ అవీ సర్దుకో!చీరకూడా మార్చుకో."

సీత సరేనన్నట్టు తల ఊపింది కాని కదలలేదు.

"మళ్ళా నీ భర్తకోసం అన్వేషణ ప్రారంభిస్తావా? నేను కూడా నావాతనైన సహాయం చేస్తాను."

"నే నిక ఏమీ చెయ్యను. అదంతా వట్టి చాదస్తం అనిపిస్తున్నది. ఈ జీవం ఇట్లాగే వెళ్ళిపోతుంది."

"లే, సీతా! ఎక్కువ వ్యవధిలేదు........ నేను నిన్ను తరుముతున్నానా?"

ఆమె మారుమాట్లాడకుండా లేచి కాళ్ళీడ్చుకుంటూ తనగదిలోకి వెళ్ళింది.

"అయిదునిమిషాలలో తయారుకా, ప్రయాణానికి!"

తనుకూడా లేచి సీత గదికి వెళ్ళేలోపల సుబ్బారావు అయిదునిమిషాలు కాదు పది నిముషా లాగాడు.

అతను వెళ్ళేటప్పటికి సీతగది చిందరవందరగా ఉన్నది. ఆమె గదిమధ్య పెట్టె పెట్టుకుని పరధ్యానంగా చూస్తున్నది. ఆమె సర్దుడు ఇంకా ప్రారంభమైనా కాలేదు.

అతన్ని చూడగానే ఆమె లేచి విపరీతంగా ఏడుస్తూ "నేను పోలేనండీ! నే నిక్కడే వుంటాను. నన్నిక్కడే ఉండనివ్వండి!" అన్నది.

సుబ్బారావు నిర్ఘాంతపోయినాడు.

"ఏం జరిగింది? ఎందు కట్లా బాధపడతావు?" అన్నాడు సుబ్బారావు.

ఆమె నేలమీద కుప్పగా కూలి చెప్పతరం కాకుండా ఏడవటం మొదలుపెట్టింది.

"నేను మా నాన్నగారింటికి పోలేను. నా ప్రాణం ఇక్కడే ఉంటుంది. నాకు నా మొగుడవసరంలేదు. నేను పోతే మిమ్మల్ని ఎవరు చూస్తారు? నేను మిమ్మల్ని విడిచి పెట్టి పోలేను. నన్ను పనిమనిషి కిందనైనా ఇక్కడ ఉండనివ్వండి!"

అతను కలలోకూడా ఆశించనిమాట సీత నోటివెంట వచ్చింది. అతని కింకేంకావాలి?

అతనుకూడా ఆమె పక్కన చతికిలపడి ఆమెను తన దగ్గిరికి లాక్కుని ఆమెదుఃఖమంతా పొయ్యేటట్టు ముద్దు పెట్టుకున్నాడు.

చివరకు ఆమె అతనివైపు మొహం తిప్పినప్పుడు అతడి మొహంమీద చిరునవ్వు వాన కురిసి వెలిసినమీదట లేత ఆకు గుబురుమీద పడిన సూర్యప్రకాశం మాదిరిగా ఉంది.

"నిన్ను ఎంతలో పోగొట్టుకునే వాణ్ణయినాను. సీతా!" అన్నాడతను నవ్వుతూ.

"నాకే మతిలేదు. మీ రెన్నిసార్లడిగినా నానోటివెంట నాకు మీమీద ఎంత ప్రేమ ఉన్నదీ తెలియ చేయలేకపోతిని. మీరుపడ్డట్టే నేనూ బాధపడ్డాను—మీకు నామీద ప్రేమ లేదేమోనని....మనమిద్దరమూ ఇప్పుడు ప్రపంచానికి వెలికామాలు. నేను అదివరకే వెలి. పాపం మీరు—"

"నేనే నీ మొగుణ్ణి కనుక వెలి. నేనే నీ మొగుణ్ణి. నా అవస్థ కనుక్కో లేదా నువ్వు? నిన్ను చూసిన క్షణంనించీ నీకూ నాకూ మధ్య ఏదీ అడ్డం రారాదని తీర్మానించుకున్నాను. కాని నా చేతులతో కట్టిన మంగళసూత్రమే అడ్డంరావటం మొదలుపెట్టింది. అందుకని ఆ అబద్ధం ఆడాను. నేను నీ మొగుణ్ణి కానన్నాను. అన లేదనుకో. ఇద్దరమూ సుఖంగా కాపరంచేసేవాళ్ళం. కాని ఆ మంగళసూత్రం మనిద్దరి మధ్యా అట్లాగే ఉండేది. తరవాత నువ్వు నన్ను ఏవిధంగానూ నమ్మించలేవు. అది ఎప్పటికీ తేలదు—ఆ నిజం. అందుకని నిన్ను పోగొట్టుకోటానికైనా సంసిద్ధుణ్ణి అయినాను.''

"అమ్మదొంగా!" అన్నది సీత.

అంతే! సామాన్య వ్యక్తులకే చాతనవును ఇంత అసామాన్యంగా ప్రవర్తించటం.